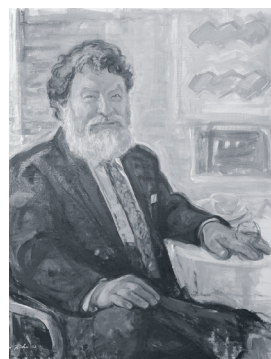

Kimmo Mustakallio

* 7.7.1931 † 15.8.2016

HELSINGIN YLIOPISTON täysinpalvellut iho- ja sukupuolitautiopin professori Kimmo Kaleva Mustakallio menehtyi lyhyen sairauden jälkeen 85-vuoden iässä 15. elokuuta 2016.

Kimmo Mustakallio oli helsinkiläisen lääkäriperheen poika, josta tuli kouluaikana klassillisten kielten taitaja niin että hän perehtyi kreikkalaisten filosofien ja näytelmäkirjailijoiden teksteihin alkukielellä. Hän valmistui lääkäriksi vuonna 1956 ja iho- ja sukupuolitautiin erikoislääkäriksi 1965, Mustakallio väitteli lääketieteen ja kirurgian tohtoriksi Helsingin yliopistossa vuonna 1966. Hänet nimitettiin iho- ja sukupuolitautiopin professoriksi vuonna 1968 vain 37-vuotiaana. Tässä virassa hän toimi aina vuoteen 1994 saakka. Saman ajan hän toimi myös HYKS:n iho- ja sukupuolitautiklinikan ylilääkärinä, aluksi historiallisella Vanhalla Klinikalla Snellmaninkadulla ja viimeiset kaksi vuotta uudessa Iho- ja allergiasairaalassa Meilahdessa. Tämän uudisrakennuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuminen oli hänen viimeinen keskeinen virkatyönsä.

Kimmo Mustakallion tieteellinen ura alkoi jo opiskeluaikana, ensimmäinen julkaisu *Duodecim*-lehdessä käsitteli kateenkorvan toimintaa, edelleenkin ajankohtaista aihetta. Varsinaisten lääketieteen opintojen

rinnalla Mustakalliolla kulki kiinnostus kemiaan. Väitöskirjatyön ohella hän kehitti muun muassa kalsiumin kvantitatiivista määritysmenetelmää, joka perustui kelaattien käyttöön. Hänen väitöskirjansa koski stafylokokki-bakteereihin reagoivia vastaaineita (ASTA-testi) ja stafylokokki-infektion merkitystä atooppisessa ihottumassa ja psoriaasissa. Suuri osa hänen julkaisutuotantoaan käsitteli histokemiaa, mutta myös autoimmunisairaudet ja niiden immunomekanismit olivat hänen kiinnostuksensa kohteena. Kiinnostus kemiaan vei hänet myöhemmin psoriaasin paikallishoidossa käytettyjen antraliini johdannaisien kehittämiseen esimerkiksi kotihoitoon soveltuvaan muotoon. Hän teki yhteistyötä Orionin tutkijoiden kanssa ja kehitti paraffiini-pohjaisen, huulipunapuikkoa muistuttavan Ditrastick-valmisteen psoriaasin avo- ja kotihoitoa varten. Myös vähemmän ihoa ärsyttävä ja värjäävä butantroni-johdannainen oli hänen tutkimustyönsä tulosta. Kimmo Mustakallion kansainvälisesti eniten siteerattu työ oli yhdessä dosentti Urpo Kiistalan kanssa vuonna 1964 *Lancet*issä julkaistu menetelmä ihon imurakkulatekniikasta (suction blister). Tätä vain lievästi invasiivista menetelmää on sittemmin käytetty hyväksi suuressa määrässä ihmisellä

tehtyjä dermatologian alan tutkimuksia aina viime vuosiin saakka.

Kimmo Mustakallion uraa leimasi toisaalta laaja-alaisuus, toisaalta syvälinen perehtyminen häntä kiinnostaviin aiheisiin. Hän seurasi ahkerasti ja laaja-alaisesti tieteellistä kirjallisuutta ja viikoittain klinikan nuoret tutkijalääkärit saivat häneltä tuoreita kansainvälisiä artikkelikopioita, joiden yläreunaan hän oli kirjoittanut uuden lennokkaan idean tutkimuksesta tai ehdotuksen, mikä menetelmä pitäisi saada klinikkaan pystytettyä. Tämä esimiehen innostava asenne tutkimusta kohtaan oli tärkeää, meillä oli hyvä yhteishenki ja tutkimuksen tekeminen oli hauskaa. Kerran vuodessa meiltä kysyttiin toivomuslistaa tarvittavista laboratoriolaitteista ja yleensä ne myös saimme. Uuteen Iho- ja allergiasairaalaan saimme myös suunnitella erillisen tieteellisen laboratorion soluviljelytiloineen ja se on ollut tärkeä klinikan nykyiselle tutkimustyölle. Myös HIV-epidemian alkuaikoina laboratoriomme teki vasta-ainetutkimuksia ja ensimmäinen HIV-infektioon liittyvä Kaposin sarkooma-näyte otettiin ja tutkittiin klinikan omassa ihopatologian laboratoriossa.

Kimmo Mustakallio oli perustajajäsen alansa eurooppalaisessa järjestössä, European Society for Dermatological Research (ESDR) ja hänestä tuli Suomalaisen Tiedeakatemian jäsen vuonna 1973. Hän on saanut ruotsalaisen Sven Hellerström-mitalin vuonna 1979 ja Pohjola-palkinnon 1998.

Kliinikkona ja klinikan esimiehenä Kimmo Mustakallio oli joviaali ja huumorinta-

juinen, mutta myös omalla tavallaan vaativa. Professorin kierrot neljän suuren osaston sairaalassa sujuivat vauhdilla, hän oli erinomainen klinikko ja muisti tarkasti kunkin potilaan tilanteen. Apulaislääkärin oli pystyttävä ulkomuistista parissa minuutissa kunkin potilaan kohdalla kiteyttämään olennainen kysymyksenasettelu. Papereita ja tietokoneita ei olisi kierrolla ehtinyt selaamaan! Kimmon puheille pääsi aina tarvittaessa, mutta kun hänen silmänsä sulkeutuivat, tiesi että olennainen oli sanottu. Hän myös usein luennoi silmät kiinni, ilman että se mitenkään häiritsi lennokasta esitystä.

Henkilönä Kimmo Mustakallio oli renessanssipersoona, musiikista nauttiminen oli hänelle erityisen tärkeää, teatterin ja taitteen maailmaan hänet vei hänen näyttelijävaimonsa Marita Nordberg ja eläkkeellä jäätyään hän opiskeli aivan erinomaisesti akvarellimaalariksi. Akateemisissa tilaisuuksissa ja alamme kokousmatkoilla Kimmo oli loistava puhuja, tietysti sopivasti latinalla höystettynä, ja aina kohteen historian hyvin tunteva. Hän harrasti myös haiku-runojen kirjoittamista (esimerkkejä seuraavalla sivulla).

Tärkeä ominaisuus Kimmo Mustakalliossa oli myös humaani ja myötäelävä asenne klinikan työntekijöihin. Olimme ”yhtä perhettä” ja klinikan henki oli erinomainen, esimiehen karisma syntyi luonnostaan.

Vain muutama kuukausi ennen pois nukkumistaan hän lähetti tämän kirjoittajalle tekstiviestin: ”Olen lähdössä lautalla veden yli – paluuliputta”.

Annamari Ranki

*Kuva:
Kimmo Mustakallion muotokuva,
taitelija Eeva Rihu*

Kaislaveneitä

*Pohjassa piilee
jossakin kaislavene,
jonka lapsena
lähetin luovimaan ja
etsimään onneani*

*Laineilla liittää
vieläkin kaislavene
jonka lapsena
annoin tuulien viedä
etsimään onneansa.*

-Kimmo Mustakallio

Minuuden synty

*En tiedä milloin
minä synnyin minuksi;
itsenäiseksi
sinuksi itselleni
ja sinuksi muillekin*

-Kimmo Mustakallio